Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

> Retouradres Postbus 20350 2500 EJ Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Bezoekadres
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Kenmerk
4133199-1084128-IZB

Bijlage(n)

Kenmerk afzender

Correspondentie uitsluitend richten aan het retouradres met vermelding van de datum en het kenmerk van deze brief.

Datum 5 juni 2025
Betreft Q-koorts vastgesteld bij bosrendieren in GaiaZOO

Geachte voorzitter,

Met deze brief informeer ik u, mede namens de minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN), over een besmetting met Q-koorts bij bosrendieren in een dierentuin in Kerkrade, GaiaZOO. Deze brief gaat in op deze casus, op het risico voor de volksgezondheid en de maatregelen die zijn en worden getroffen door GaiaZOO met het oog op de gezondheid voor zowel mensen als dieren.

Q-koorts is een zoönose en wordt veroorzaakt door *Coxiella burnetii*, een bacterie die algemeen voorkomt in de omgeving. De bacterie kan bij veel diersoorten voorkomen, en veroorzaakt meestal geen problemen, maar kan in sommige gevallen leiden tot abortus. Dit is vooral bekend bij schapen en geiten. Bosrendieren zijn in Nederland nooit eerder gediagnosticeerd met de bacterie. Bij abortus kunnen grotere hoeveelheden bacteriën in de omgeving terecht komen.

Over de besmetting met Q-koorts bij bosrendieren in GaiaZOO
Op vrijdag 30 mei jl. werd bij de NVWA een verdenking op besmetting met Q-koorts gemeld vanuit de dierenarts van GaiaZOO. Het betrof een positieve uitslag van monsters genomen na de abortus van enkele dieren van een koppel van in totaal 13 bosrendieren, een beschermde diersoort.

De NVWA heeft de GGD Zuid-Limburg geïnformeerd, die op hun beurt contact opgenomen hebben met het RIVM. De monsters zijn voor bevestiging doorgestuurd aan Wageningen Bioveterinary Research (WBVR) in Lelystad, het nationaal referentielaboratorium voor dierziekten. WBVR heeft de positieve uitslag op 3 juni bevestigd.

In overleg met de NVWA en GGD heeft de dierentuin meteen op 30 mei maatregelen genomen met het oog op besmetting van andere dieren en blootstelling van personeel en bezoekers. Het gaat hierbij om maatregelen zoals het afschermen van de bosrendieren en het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen door de dierverzorgers.

Risico voor de volksgezondheid en maatregelen
De casus is door het RIVM met deskundigen besproken. Het risico voor de volksgezondheid is door hen als beperkt beoordeeld, omdat het om een klein aantal dieren gaat dat een abortus heeft gehad. Het betreft echter wel een locatie met publieksfunctie en het is niet uit te sluiten dat personeel of bezoekers van de dierentuin in contact zijn gekomen met Q-koorts bacteriën.

De dierentuin heeft dan ook, in afstemming met de GGD, besloten om op 3 juni een persbericht uit te doen om het publiek van de situatie op de hoogte te stellen. Het RIVM heeft een bericht op haar website geplaatst met meer informatie, waarin zij mensen oproepen die vanaf april op specifieke dagen in de dierentuin zijn geweest om, als zij klachten krijgen, bij de huisarts te melden dat ze mogelijk blootgesteld zijn aan Q-koorts zodat zij daarop getest kunnen worden.

Omdat de dieren tot 50 meter zijn afgesloten van publiek is de inschatting van GGD en RIVM dat sluiting van de dierentuin niet nodig is. De GGD heeft ook de burgemeester, die op grond van de wet publieke gezondheid het bevoegd gezag is, hierover geïnformeerd. RIVM heeft melding gedaan bij ECDC van deze ongebruikelijke uitbraak. Het signaal wordt via de gebruikelijke kanalen gedeeld met medische en veterinaire professionals.

Q-koorts was tot vandaag een aangewezen dierziekte bij diverse herkauwers, zoals schapen, geiten en runderen, maar niet bij hertachtigen, waar het bosrendier toe behoort. De minister van LVVN had daarom geen grondslag om, indien nodig, maatregelen te treffen bij deze diersoort en ook gold er geen meldingsplicht voor een houder of dierenarts indien er sprake is van een besmetting bij een hertachtige of vermoeden daarvan. Deze casus laat echter zien dat ook hertachtigen besmet kunnen worden met *Coxiella burnetii* en er risico's voor de volksgezondheid kunnen ontstaan. De minister van LVVN heeft daarom Q-koorts inmiddels aangewezen als besmettelijke dierziekte bij hert- en kameelachtigen. De regeling hiervoor is vandaag vastgesteld en gepubliceerd. Hierdoor moeten houders van deze diersoorten of dierenartsen (vermoedens van) een besmetting met Q-koorts nu melden bij de NVWA, zoals dat al langer al het geval is bij schapen, geiten en runderen. Ook is hiermee de bevoegdheid ontstaan om, indien noodzakelijk, maatregelen te treffen ten aanzien van hert- en kameelachtigen, in het belang van de bescherming van de volksgezondheid.

De situatie is woensdag 4 juni nader in kaart gebracht in GaiaZOO tijdens een bezoek van deskundigen van de NVWA, de Gezondheidsdienst voor Dieren en de GGD. Op basis van dit bezoek en de adviezen van de deskundigen heeft de dierentuin besloten om verder risico te minimaliseren en het laatste drachtige bosrendier te euthanaseren. De overige bosrendieren worden gevaccineerd en blijven tot en met 31 augustus afgeschermd van het publiek. Ook worden uit voorzorg de medewerkers getest (ongeveer 25) die risico hebben gelopen, maar geen klachten hebben. Uitslagen daarvan worden volgende week verwacht.

Afsluitend
Het is begrijpelijk dat mensen zich zorgen maken over de besmetting bij de bosrendieren in GaiaZOO. Bovendien worden door deze besmetting Q-koortspatiënten opnieuw herinnerd aan de uitbraak van anderhalf decennium geleden, waar velen nog tot de dag van vandaag last van ondervinden.

Ik heb mij ervan vergewist dat alle betrokken instanties hebben gedaan en doen wat zij kunnen om het risico voor mens en dier zoveel mogelijk te beperken. Bij relevante ontwikkelingen zal ik uw Kamer informeren.

Kenmerk
4133199-1084128-IZB

Hoogachtend,

de minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

Y.J. van Hijum